

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2019/20:8

Fredagen den 18 oktober

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Statsrådet Åsa Lindhagen

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 13 juni 2019

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 8 juli 2019

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor den 24 oktober 2019

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi öppnar dagens sammanträde.

Välkommen hit statsrådet Åsa Lindhagen – ett fantastiskt namn by the way – och medarbetare! Vi börjar som vanligt med punkten återrapport, om det finns något att säga angående den.

Anf. 2 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Nej, jag har inget att tillägga utöver den skriftliga rapporten från mötet. Men om det finns några frågor svarar jag såklart gärna på dem.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Då tackar vi för informationen.

Vi går nu in på punkt 3 på rådsdagordningen om förstärkt antidiskriminering i Europeiska unionen.

Anf. 4 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

För att föra frågan om arbetet mot diskriminering framåt i EU har det finländska ordförandeskapet beslutat att anordna en politisk diskussion vid rådsmötet.

Ordförandens målsättning med diskussionen är att identifiera hur de olika medlemsstaterna står politiskt för att ta reda på möjliga vägar framåt mot bakgrund av det fortfarande låsta läget i förhandlingen om förslaget till ett antidiskrimineringsdirektiv. Som nämnden känner till har förhandlingarna de senaste åren inte mynnat ut i annat än en rad lägesrapporter om det här förslaget, som har förhandlats i tio års tid.

Förslaget som kommissionen lämnade år 2008 är ett förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion, övertygelse, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning. Direktivet täcker områdena socialtjänst, hälso- och sjukvård, utbildning och tillgång till varor och tjänster. För att förslaget ska antas krävs enhällighet i rådet. Det förklarar också svårigheterna i frågan. Det är mot bakgrund av det låsta läget som ordföranden har tagit initiativ till diskussionen, och det är i skenet av detta som diskussionen ska ses.

Före diskussionen vid rådsmötet väntas presentationer av FRA, EU:s byrå för grundläggande rättigheter, Equinet, som är en paraplyorganisation för likabehandlingsorgan i EU, samt representanter för civilsamhället.

Regeringen välkomnar diskussionen. I fråga om direktivförslaget har Sverige samma inställning som vi haft hela tiden, nämligen att vi välkomnar förslaget om ett brett skydd mot diskriminering. I diskussionen avser regeringen att göra ett inlägg för att markera vikten av fortsatt arbete för likabehandling inom EU. Likabehandling och förbud mot diskriminering är grundläggande principer i unionsrätten och bör därför värnas.

Utifrån de rapporter och studier som bland annat FRA har tagit fram framkommer att diskriminering fortfarande är ett stort problem på flera samhällsområden. Det framkommer även att diskriminering på grunderna religion, sexuell läggning, ålder och funktionsnedsättning är vanligt förekommande. Jag avser att lyfta fram dessa utmaningar.

Regeringen anser också att skyddet mot diskriminering inom EU bör stärkas och är därför fortsatt positiv till förslaget, som innebär att dessa diskrimineringsgrunder får ett starkare skydd mot diskriminering.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Vi i arbetsmarknadsutskottet har stått bakom regeringen. Det vore väl bra om man kom någon vart efter alla år sedan 2008. Vi har tragglat den här frågan väldigt länge.

Tror statsrådet att det finns någon öppning för att det finländska ordförandeskapet kommer vidare? Kommer de frågeställningar som har skickats ut att kunna lösa upp så att man kan komma att hitta någon typ av alternativ skrivning som alla kan gå med på? På vilket sätt tror statsrådet att man kan göra någon förändring?

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack så mycket, statsrådet, för genomgången inför mötet!

Det är lite spännande att fundera över de här frågorna. I vissa delar känns det som att vi har en bred enighet här, men när det kommer till detaljer kanske det inte alltid är så stor enighet. Det här är svåra frågor som kryper lite innanför skinnet, om man uttrycker sig så.

Skiljer det sig i vilka av de olika frågorna som det finns lösningar i EU? Finns det vissa delar som det skulle ha varit lättare att gå fram med tidigare?

Liksom Désirée undrar jag hur vi ska komma vidare. Finns det en strategi för att flytta fram positionerna och inte bara stängas i de här frågorna?

Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD):

Tack så mycket för informationen!

2019/20:8

18 oktober

Vi uppfattar att den här diskussionen kommer att ske utifrån ett lite bredare perspektiv och vill bara framföra att vi gärna skulle se att man funderar på politiskt engagemang som en ny diskrimineringsgrund. Det är något som vi har lyft fram tidigare.

Tyvärr är det ett problem i Sverige, inte minst för representanter från mitt eget parti, att personer kan behandlas på ett felaktigt sätt enbart på grund av deras politiska engagemang.

I övrigt har vi ingenting att invända mot förslaget som sådant.

Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack, statsrådet, för föredragningen!

Jag har en fråga som gäller det underlag som har skickats ut. I underlaget finns frågan: Vad planerar er regering att göra för att intensifiera kampen mot diskriminering? Jag skulle vilja höra lite grann vad som finns på den agendan och vad ni tänker lyfta fram där.

Anf. 9 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Är det möjligt att komma någon vart? Det är svårt att säga. Vi kan ju konstatera att utmaningarna är stora.

Det finländska ordförandeskapet gör nu ett försök att backa lite för att se om man kan öppna diskussionerna på något sätt. Det återstår att se vad det mynnar ut i. Men man gör i alla fall ett försök att komma någon vart med olika lösningar.

Jag fick också frågan om det finns frågor där det är lättare att komma framåt. Jag skulle vilja lämna över den till en medarbetare.

Anf. 10 Kanslirådet ANNA SCHÖLIN:

Diskussionerna har nog inte varit på den detaljnivån, utan de flesta medlemsländer som har varit negativa har lyft fram att detta inte är kompetens för EU, att det inte finns rättslig grund och så vidare. Det har alltså varit mer breda synpunkter.

När det gäller frågan vad vi gör nationellt har vi under den här tioårstiden stärkt antidiskrimineringslagen när det gäller de här diskrimineringsgrunderna, så nu har vi ett heltäckande skydd nationellt.

Anf. 11 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Jag kan lägga till att det är dessa grunder som diskuteras. Det är viktigt att vi verkligen försöker göra vad vi kan för att komma framåt i detta. Det är som sagt verkligen utmanande. Men vi har från Sveriges sida hela tiden haft inställningen att vi behöver ett brett skydd mot diskriminering.

Är det rätt uppfattat att frågan var vad vi gör i arbetet mot diskriminering i stort?

Anf. 12 ORDFÖRANDEN:

Det finns ju en utskickad frågelista, där jag tror att Ilona Szatmari Waldau refererar till punkt 2: Vad planerar er regering att göra för att intensifiera kampen mot diskriminering? Det handlar alltså om ifall

Anf. 13 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Just det. Jag vill då bland annat lyfta fram att vi nyligen har tillsatt en utredare som ska titta på möjligheterna att stärka skyddet mot diskriminering i arbetslivet. Arbetsgivare i Sverige har ju ett tydligt ansvar att förebygga diskriminering på arbetsplatserna. Men vi behöver se över vad det får för konsekvenser om arbetsgivarna inte gör det här jobbet, om det finns ett behov av tydligare sanktionsmöjligheter i arbetet mot diskriminering. Den här lagstiftningen är ju oerhört viktig. Det är viktigt att det här arbetet också görs på arbetsplatser, inte minst mot bakgrund av metoo. Vi ser att kvinnor och flickor inte är trygga i samhället och att kvinnor inte är trygga på arbetsplatserna. Det gäller förstås också de övriga diskrimineringsgrunderna. Det här är *en* del.

Arbetet mot diskriminering är förstås högt prioriterat, och det är i alla fall en utredning igång som jag känner är oerhört viktig.

Anf. 14 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Tack för svaret! Jag ställde egentligen min fråga därför att när jag läser regeringens ståndpunkt får jag känslan att när vi agerar i EU-sammanhang anser vi att vi i Sverige har kommit så långt när det gäller antidiskriminering och arbetsrätt. Vi talar mer om vad andra ska göra än vad vi själva ska göra. När frågan är vad vår regering kan göra är det bra att kunna ta upp vad vi och inte bara andra kan bli bättre på.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Det tror jag att statsrådet precis besvarade med inriktningen.

Därmed konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till punkt 4 på rådsdagordningen, Slutsatser om välfärdsekonomin. Där är det Lena Hallengren som är ansvarigt statsråd, men det är Åsa Lindhagen som svarar för alla punkter på dagens möte.

Anf. 16 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Välfärdsekonomin är en prioriterad fråga på det sociala området för det finländska ordförandeskapet. Det finländska ordförandeskapet har därför presenterat ett utkast till rådsslutsatser på temat välfärdsekonomi, economy of wellbeing. Vid Epscorådet den 8 juli i år hölls en riktlinjedebatt om konceptet välfärdsekonomi.

Välfärdsekonomin har en tvärsektoriell ansats som utgår från att hållbar ekonomisk tillväxt, social hållbarhet och ökat välmående i befolkningen främjar varandra. Satsningar på välfärd och ekonomisk tillväxt står inte i motsatsförhållande till varandra utan kan vara ömsesidigt förstärkande. Konceptet är brett och täcker in socialpolitik, hälsa, sysselsättning, jämställdhet och utbildningspolitik i relation till ekonomisk tillväxt.

Rådsslutsatserna lyfter fram gemensamma europeiska utmaningar, såsom den förändrade arbetsmarknaden, digitalisering och en åldrande befolkning. I slutsatserna lyfts bland annat god hälsa, tillgång till vård- och

omsorgstjänster och tillgång till utbildning och livslångt lärande fram. Även social inkludering och fattigdomsbekämpning lyfts fram som viktiga delar för att skapa välmående och ekonomisk tillväxt inom EU. Även vikten av att främja jämställdhet poängteras i utkastet till slutsatser.

Rådsslutsatserna innefattar även uppmaningen till kommissionen att beakta konceptet välfärdsekonomi i sitt kommande arbete. Den tillträdande kommissionen uppmanas även att bland annat publicera en uppföljande, långsiktig tillväxtstrategi när den innevarande strategin löper ut år 2020.

Regeringen välkomnar utkastet till rådsslutsatser, som väl belyser de olika aspekterna av välfärdsekonomi och hur satsningar på välmående i befolkningen och hållbar ekonomisk tillväxt kan gå hand i hand. Utkastet belyser behovet av ett tvärspektoriellt perspektiv på dessa frågor.

Regeringen anser att en arbetsmarknad i förändring, jämställdhet samt individens trygghet är viktiga aspekter i relation till hållbar och inkluderande tillväxt som kommer alla till del.

God hälsa i hela befolkningen, tillgång till vård och omsorg och en väl fungerande arbetsmarknad, inklusive en fungerande social dialog, samt utbildning och livslångt lärande för alla är andra viktiga faktorer för hållbar tillväxt och välmående i befolkningen.

Regeringen anser vidare att icke-diskriminering och social inkludering är viktigt för en hållbar tillväxt som kommer alla till del och att rådsslutsatserna bör antas med inkluderande skrivningar som främjar en hållbar tillväxt för alla.

Den innevarande Europa 2020-strategin kombinerar målsättningar på det sociala och sysselsättningspolitiska området med målsättningar för hållbar ekonomisk tillväxt. Regeringen önskar se ett ambitiöst tillväxt- och sysselsättningsramverk för EU när den innevarande Europa 2020-strategin löper ut.

Det är avgörande att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna avseende exempelvis arbetsmarknad, sociala frågor och utbildning respekteras. Även arbetsmarknadens parter autonomi ska respekteras.

Med detta sagt föreslår regeringen att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom antagandet av rådsslutsatserna.

Anf. 17 LARS-ARNE STAXÄNG (M):

Fru ordförande! Detta är min första gång som ersättare i EU-nämnden. Jag hoppas att jag har anammat arbetsordningen och så vidare.

Min ingång i detta handlar om implementering av den sociala pelarens principer. Detta har vi betonat i många olika sammanhang, så våra slutsatser är välkända. Vi vill alltså betona att detta är medlemsstaternas eget ansvar och inte EU-nivåns. Vi måste bevaka detta hela tiden. Jag har suttit i riksdagen i tolv år, och jag har märkt att det hela tiden kommer nya propåer där vi ska snedda rakt över.

Vi vill repetera följande ståndpunkt, som ni känner till: Det är avgörande att fördelningen av befogenheterna mellan EU och medlemsstaterna avseende exempelvis arbetsmarknad, sociala frågor och utbildning respekteras och att man bevakar detta – med andra ord att den nationella kompetensen för det svenska avgörandet i dessa frågor behålls, alltså vår svenska modell.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:
Det stycket hittade jag sist i regeringens ståndpunkt.

Anf. 19 LARS-ARNE STAXÄNG (M):
Exakt, det är på s. 4. Precis så.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:
Den är alltså kompletterad.

Anf. 21 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD):
Tack för föredragningen!

I rådsslutsatserna finns ställningstaganden om behov av åtgärder på det sociala området. Jag vill belysa att det är viktiga områden som har lyfts upp, och det är viktigt att det vidtas åtgärder där. Men vi menar att det är åtgärder som inte bör falla inom ramen för EU:s politiska dagordning.

Rådsslutsatserna belyser också den sociala pelaren som ett viktigt projekt att fullfölja. Här vill jag poängtera att vi fortsatt menar att pelaren innefattar välfärdsområden som är grundläggande för en stark välfärd och den nationella suveräniteten. Vi är motståndare till att sociala rättigheter ska vara en del av det politiska område som överläts till EU att reglera.

I rådsslutsatserna berörs också viktiga frågor om bland annat hemlöshet, lönevillkor, mödravård och sjukvård. Det är frågor som vi menar i första hand bör ligga på medlemsstaterna att hantera utifrån sina förutsättningar och politiska viljeinriktningar.

Även om rådsslutsatserna, som vi pratade om här, beskriver att medlemsstaterna har ett eget ansvar att uppfylla en god välfärd har man också med skrivningar om att EU:s strukturfonder spelar en stor roll i att bygga upp en hållbar välfärdspolitik i medlemsstaterna. Eftersom vi är en av de största nettobetalarerna i EU innebär detta i praktiken att svenska skattebetalare genom EU:s försorg kommer att tvingas ta ansvar för uppbyggandet av välfärd i andra länder och andra delar av EU.

Vi kan alltså inte ställa oss bakom rådsslutsatserna om att välfärdsekonomi ska ingå, av ovan anförda skäl. Därför har vi en avvikande mening i frågan.

Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! I socialutskottet har vi sagt okej till slutsatserna och regeringens ståndpunkt. Men det är klart att det finns en del frågetecken runt det hela. Vi var i Finland med EU-nämnden. Då beskrev man att detta med välfärdsekonomi var en viktig ståndpunkt. Jag uppfattar det mer som att Finland från sitt ordförandeskap vill göra en markering om en inriktning. Därför har man något slags uttalande som inte har några rättsliga följder. På det sättet är det alltså inte fara å färde just nu.

Men som medskick skulle jag ändå vilja ta upp den fråga som jag också tog upp med statsministern i går, om att fackliga organisationer nu är rädda för att man vill reglera till exempel minimilöner på EU-nivå. Vi vill också i långtidsbudgeten dra ned på sammanhållningsfonden, de sociala fonderna och strukturfonderna. Vi måste markera att vi inte bara vill ha mer av allting i EU, utan vi vill omfördela ekonomin inom EU om vi ska kunna satsa på säkerhet, forskning och andra frågor där vi vill utöka budgeten.

När det gäller den sociala pelaren är det välkänt vad Kristdemokraterna har tyckt i frågan. Vi tycker inte att det ska innebära mer lagstiftning på det sociala området.

Det är alltså ett medskick om fonderna inför långtidsbudgeten, liksom detta med minimilöner.

2019/20:8
18 oktober

Anf. 23 FREDRIK MALM (L):

Ordförande! För Liberalernas del är det också en känd ståndpunkt sedan tidigare att vi anser att Europeiska unionen bör ha ett socialt perspektiv, en social blick och ett socialt engagemang. Vi menar att detta går hand i hand med tillväxt, inre marknad och andra viktiga ekonomiska värden för att vi ska kunna ge ett gott liv åt alla invånare i Europa.

Vi står också bakom ståndpunkten. Jag ska erkänna att jag har kommit in något sent i den här processen. Jag jobbar i stort sett bara med det som händer i Syrien just nu.

Det finns en dimension som jag tycker saknas i rådsslutsatserna och som rör Sverige i allra högsta grad. Det är det faktum att människor som inte inkluderas i arbetsliv eller som blir offer för diskriminering och annat söker sig till andra medlemsstater. Sedan många år har vi till exempel här i Sverige en problematik med EU-medborgare från andra länder som är här och tigger. Jag undrar hur regeringen ser på att mer offensivt använda den sociala pelaren och den bredare ansats för välfärdsekonomin som nu aviseras för att kunna öka fokuset på de mest utsatta EU-medborgarna och att de EU-stater där dessa personer är medborgare gör ökade insatser för att inkludera dem i arbetsliv, utbildningsmöjligheter och så vidare.

Vi har i Sverige en debatt som nu mer handlar om krav på förbud och annat. Men den sociala dimensionen bör kunna användas mer offensivt. Jag upplever inte att det finns något i rådsslutsatserna som adresserar denna problematik. Jag undrar lite hur regeringen ser på detta och om man är beredd att öka fokus på de delarna också.

Anf. 24 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Det är ett privilegium att få lyssna på de synpunkter som tas upp. Det är intressant. Det är synpunkter som vi får ta med oss i de fortsatta diskussionerna i möjligaste mån.

Jag vill också poängtera detta med fördelningen av befogenheter inom EU. Det är en viktig fråga som är med i vår ståndpunkt.

Vad gäller frågan om mer offensivt arbete för alla människors lika värde, som det kanske i grunden handlar om, vill jag säga att det alltid är viktigt. Regeringen har bland annat ett samarbetsavtal med Rumänien, vilket jag vill nämna när vi talar om utsatta EU-medborgare. Det är viktiga frågor som tas upp angående utsattheten i Europa här och nu år 2019.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens ståndpunkt, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Meddelande om effektivare beslutsfattande inom socialpolitiken: identifiering av områden för övergång till omröstning med kvalificerad majoritet.

Anf. 26 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Under den här informationspunkten väntas kommissionen presentera sitt meddelande om effektivare beslutsfattande inom EU på det sociala området. Genom meddelandet vill kommissionen bjuda in till en bred diskussion om hur beslutsfattandet kan effektiviseras på två områden. Det ena rör social trygghet och socialt skydd för arbetstagarna i icke-gränsöverskridande situationer. Det andra rör icke-diskriminering.

Ändrade beslutsregler på dessa två områden motiverar kommissionen med att EU behöver ett mer heltäckande och effektivare skydd mot diskriminering och för att möjliggöra för EU att bättre stödja moderniseringen av medlemsstaternas sociala trygghetssystem.

Syftet med meddelandet, som utgör kommissionens viljeyttring, är endast att väcka en bred diskussion om vad som borde övervägas i fråga om effektivare beslutsfattande i EU. Vid mötet kommer regeringen att notera informationen från kommissionen. Ordförandeskapet har beslutat att organisera en diskussion i frågan på marginalen av rådsmötet, i samband med den informella lunchen.

Vad gäller sakfrågan, alltså kommissionens meddelande, överlade jag med arbetsmarknadsutskottet om ståndpunkten den 4 juni, och den överlagda ståndpunkten ligger fast.

Anf. 27 PÅL JONSON (M):

Fru ordförande! Nu är detta en informationspunkt. Vi kommer inte att meddela någon avvikande uppfattning. Men jag vill ändå föra till protokollet att vi känner en tveksamhet inför en beslutsöverföring från mellanstatlighet till kvalificerad majoritet på det här området.

Ni känner också till vår begränsade entusiasm för den sociala pelaren i dess helhet. Nu är den en realitet, och då förhåller vi oss naturligtvis till den. Men det finns starka skäl för oss att bevaka svenska intressen här.

Jag tyckte att Désirée Pethrus uttryckte det klokt, att vi just nu märker att arbetsmarknadens parter börjar kontakta oss och uttrycker oro för rörelseriktningen på det här området. Vi sitter nu i slutförhandlingarna om MFF, långtidsbudgeten, där ju sammanhållningspolitiken ingår, som är en del av finansieringen av detta. Där har vi en budgetrestriktiv linje. Det är de farhågor som vi rent generellt känner för överföringen av kompetens på det här området.

Jag har respekt för att det är tre avgränsade områden, men vi vill inte öppna Pandoras ask.

Låt mig avsluta med en fråga: När kan det bli ett skarpt förslag om detta med kompetensöverföring som vi i nämnden behöver förhålla oss till?

Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C):

Detta är intressanta frågor. Det finns alltid en diskussion om vem som beslutar om vad och var.

Jag tittade på den Fakta-PM som ligger till grund för detta. När jag läser den tolkar jag regeringens ståndpunkt som att regeringen motsätter sig en övergång till majoritetsbeslut på socialpolitikens område och att vi är överens om det. Detta är som sagt helt centralt för oss, och vi hör att det är så för fler. Det vore bra om statsrådet kan bekräfta att jag läser Fakta-PM:en och ståndpunkten korrekt, alltså att det är korrekt uppfattat.

Jag har egentligen bara en enda fråga: Går det redan nu att säga något om hur man resonerar i de andra medlemsstaterna och vartåt det lutar, så att säga? Är vi ensamma om att tycka att vi inte ska ändra system, eller är det fler stater som tycker detsamma? Det kanske är för tidigt att svara på detta, men om det går vill jag gärna att statsrådet gör det.

Anf. 30 LUDVIG ASPLING (SD):

Det här förslaget speglar en ganska långvarig trend inom unionen. Både genom fördragsreformer och på andra sätt håller unionen på att införa QMV på fler och fler områden. Detta tycker jag att man ska vara väldigt försiktig med.

Detta är viktiga frågor, men det är också väldigt känsliga frågor. Om man tillåter QMV inom det här området är det kanske inte helt lätt att förutse vad som kommer att hända längre fram.

Vi vill bara få fört till protokollet att vi tycker att detta är ett problematiskt förslag och att vi med stor sannolikhet inte kommer att ställa oss bakom det om det kommer upp som en förslagspunkt.

Anf. 31 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Vi har i arbetsmarknadsutskottet varit eniga om regeringens ståndpunkt och att vi inte vill ha mer överföring. Samtidigt innebär detta att den generella övergångsklausulen träder i kraft, vilket ändå innebär en viss förändring på området.

Frågan är hur statsrådet ser på vad den generella övergångsklausulen kommer att innebära. Det är väl den som kallas för passerellen, om jag inte minns fel. Vad kommer den att innebära konkret?

Om vi inte vill ha mer överföring av de sociala frågorna än det som finns i fördraget är vi ju överens. Men kommissionen har kommit med förslag om att man på fem olika områden ska gå över till kvalificerad majoritet i beslutsfattandet. Från Kristdemokraternas sida är det bara på utrikesområdet som vi är intresserade av detta, alltså när det gäller uttalanden om mänskliga rättigheter.

På det här området hoppas jag alltså att vi är överens även om vi vet att regeringen har godkänt den sociala pelaren, som vi menar är en riktig slamkrypare som gör att vi mer och mer dras in i att få lagstiftning på det sociala området, vilket vi är motståndare till.

Anf. 32 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Ståndpunkten är att regeringen är öppen för att diskutera vad ändrade beslutsregler på området icke-diskriminering skulle kunna föra med sig. Det innebär inte att vi har tagit ställning för eller emot ändrade beslutsregler men att vi har sagt att vi är öppna för att diskutera. Det handlar om området icke-diskriminering. Detta är ståndpunkten apropå frågan om social trygghet och socialt skydd, vilket är det andra område som kommissionen har bjudit in till.

Det ställdes också en fråga om hur övriga resonerar. Det kan jag tyvärr inte ge något svar på just nu, men frågan är relevant.

Vidare ställdes frågor om när man skulle kunna tänka sig att ett förslag kommer samt om övergångsklausulen. Det är en stor process man skulle genomgå om man kommer till den punkt när det kommer ett förslag. Jag tänkte att kanslirådet skulle kunna säga några ord om övergångsklausulen.

Anf. 33 Kanslirådet THOMAS GÖRANSSON:

Vad gäller frågan om *när* identifierar kommissionen i detta sammanhang fem områden i meddelandet. Fyra av dem tillhör socialpolitiken: arbetsrätt, skydd för arbetstagare, social trygghet och så vidare.

Det enda område där kommissionen anser att det just nu är värt att diskutera huruvida man borde gå över till ett annat beslutsförfarande är social trygghet i icke gränsöverskridande situationer. Där är det mycket riktigt den generella övergångsklausulen, passerellen, som är tillämplig om man vill ändra beslutsordning.

Detsamma gäller anti-diskrimineringsområdet, och då är det artikel 48.7 i fördraget, som mycket riktigt har nämnts. Det är inte kommissionen som tar initiativ på dessa områden, utan Europeiska rådet. Europeiska rådet tar alltså initiativ till att lansera processen, men något sådant är inte aktuellt just nu och inte heller känt. Det bör alltså förtydligas att det inte är kommissionen som har initiativrätten vad gäller tillämpningen av den generella övergångsklausulen.

För att följa upp frågan om övergångsklausulen i sig finns det två steg i det sammanhanget. Processen kräver bland annat att inget nationellt parlament motsätter sig övergången. I det ena fallet kan man besluta att gå över till kvalificerad majoritet och i det andra att helt gå över till medbeslutande, eller det ordinarie lagstiftningsförfarandet, som också innebär kvalificerad majoritet.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Detta var en informationspunkt gällande en informell lunchdiskussion som vi egentligen inte samråder om. Vi har ändå talat om ämnet, och det är tidigare förankrat i riksdagen i en Fakta-PM som statsrådet hänvisade till och som det rådde full enighet om. Därmed tackar vi för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Slutsatser om framtidens arbete: Europeiska unionen främjar förklaringen om ILO:s hundraårsjubileum.

Anf. 35 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Internationella arbetsorganisationen, ILO, är FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor. Uppdraget är att förbättra förhållandena för människor i arbetslivet. EU har ett nära samarbete med ILO i många frågor.

Den 21 juni 2019 antog ILO vid den internationella arbetskonferensen hundraårsdeklarationen för framtidens arbetsliv. Syftet med rådsslutsatserna, som ministerrådets finländska ordförandeskap tagit initiativ till, är att lägga grunden för ett fortsatt samarbete mellan EU och ILO i ljuset av arbetslivets förändringar.

Slutsatserna pekar på den snabba förändringen av arbetslivet, bland annat på grund av demografiska förändringar, globalisering, migration och miljömässiga och tekniska förändringar. Slutsatserna betonar att omställningsförmågan är central för möjligheterna att möta framtidens

arbetsliv och pekar på att man måste öka ansträngningarna för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. Medlemsstaterna uppmanas också att bland annat ratificera och tillämpa ILO:s konventioner, främja FN:s hållbarhetsmål och förbättra partssamverkan på alla nivåer.

Omställningsförmågan är central för möjligheterna att möta framtidens arbetsliv. Det är viktigt att öka ansträngningarna för att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet inklusive jämställda löner och en bättre fördelning av familjeansvaret mellan kvinnor och män. Att medlemsstaterna ratificerar och tillämpar ILO:s konventioner och förbättrar partssamverkan är väsentligt för att möta utmaningarna i framtidens arbetsliv. Likaså ett fortsatt arbete för att främja en god arbetsmiljö som en grundläggande princip och rättighet i arbetslivet.

Med detta sagt föreslår regeringen att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom antagandet av rådsslutsatserna.

Anf. 36 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru ordförande! I arbetsmarknadsutskottet lyfte jag upp raden där det står: "Att medlemsstaterna ratificerar och tillämpar ILO:s konventioner och förbättrar partssamverkan är väsentligt för att möta utmaningarna i framtidens arbetsliv." Statsrådet uttalade den även här. Min fråga till arbetsmarknadsministern gällde då att vi ju inte har ratificerat alla ILO:s konventioner. Om denna skrivning skulle innebära att vi nu ska göra det är vi inte riktigt för detta. Jag fick dock svaret från arbetsmarknadsministern att det inte innebär att Sverige ska säga att vi måste ratificera alla konventioner. Jag förutsätter att detta gäller även nu.

Anf. 37 HELENA BOUVENG (M):

Med risk för att upprepa vad min kollega uttryckte vill jag påpeka att vi ständigt är oroliga för att den sociala pelaren är kostnadsdrivande. Den oron är inte mindre nu om Sverige ska kunna behålla en restriktiv linje när det gäller långtidsbudgeten.

Vi är, återigen, tydliga med att den sociala pelaren inte får inskränka den nationella kompetensen och att vi fortsätter att värna om den svenska arbetsmarknadsmodellen, som tjänat oss väldigt väl. Vi har fått skrivelser och meddelanden från arbetsmarknadens parter om att man nu oroas. Detta tycker vi är förståeligt, och vi tar för givet att denna oro är obefogad.

Jag har också fått ett medskick gällande frågan om det står något om adekvata minimilöner i rådsslutsatserna.

Anf. 38 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Jag instämmer såklart i det som arbetsmarknadsministern har sagt. Tack för den synpunkten.

Det ställdes också en direkt fråga om huruvida det står något i slutsatserna om minimilöner – jag lämnar över den till departementet.

Anf. 39 Kanslirådet THOMAS JANSSON:

I rådsslutsatserna finns i punkt 30 en mening som säger att man ska stärka den sociala dialogen på alla nivåer och i alla former, däribland det gränsöverskridande samarbetet, för att säkerställa att arbetsmarknadens

parter aktivt deltar i utformandet av framtidens arbetsliv och skapandet av social rättvisa, bland annat genom ett de facto-erkännande av förhandlingsrätten och en reflektion om adekvata minimilöner, lagstadgade eller reglerade i kollektivavtal. Detta är vad som står.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Att matcha kompetens med arbetsmarknadens behov i det föränderliga arbetslivet.

Anf. 41 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

I diskussionen ska frågan om matchning av kompetenser och arbetsmarknadens behov behandlas. Denna diskussion kommer att föras med utgångspunkt i ett bakgrundsdocument som det finländska ordförandeskapet har tagit fram.

Regeringen välkomnar diskussionen. Vid diskussionen på mötet avser regeringen att betona att grön omställning och pågående teknikutveckling innebär stora utmaningar för matchningen på arbetsmarknaden. Vidare avser regeringen att i diskussionen understryka vikten av att hantera arbetstagares trygghet i omställningen för att nödvändig näringslivsutveckling ska underlättas. Regeringen kommer också att framföra vikten av att det finns arbetsmarknadspolitiska insatser för kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden.

I sammanhanget är det viktigt att utbildning speglar behovet på arbetsmarknaden, och detta är också något som regeringen avser att lyfta fram i sitt inlägg. Regeringen avser vidare att ta upp vikten av att kvinnors deltagande på arbetsmarknaden ökar samt dela med sig av goda nationella exempel i frågan, till exempel omställningsinsatser som arbetsmarknadens parter tar ansvar för.

Anf. 42 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Det som bekymrar mig lite med denna fråga är rubriken. Den har påhänget ”en strategisk metod för kontinuerligt livslångt lärande”. När vi talar om livslångt lärande ur ett utbildningsperspektiv är både regeringen och vi noga med att påpeka att det livslånga lärandet inte bara handlar om att göra sig anställbar eller att kunna byta yrke utan också om den personliga utvecklingen som en viktig del. Men när detta hängs på blir jag lite orolig för att vi svänger om så att begreppet livslångt lärande plötsligt börjar handla bara om arbetsmarknad och anställbarhet.

Jag vill skicka med att det är viktigt att se upp så att man inte inom arbetsmarknadsdelen lägger beslag på livslångt lärande som något annat än det anses vara inom utbildningsdelen.

Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD):

I förslaget till ståndpunkt står följande: inom ramen för den befintliga kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna. Vi tycker naturligtvis att det är jättebra att man har den utgångspunkten, men vi skulle ändå vilja påpeka att regeringen i dessa frågor måste framhålla vikten av vårt nationella självbestämmande på social-, socialförsäkrings-, utbildnings- och arbetsmarknadspolitikens områden.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8. Jag kommer att sammanfatta den punkten i två delar. Statsrådet får själv välja om du vill ta dem båda på en gång eller en och en.

Anf. 46 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Detta rör huvudbudskapen från sysselsättningskommittén, EMCO, och kommittén för socialt skydd. Jag kommer att hantera dessa separat under punkt 8 a och 8 b. Jag börjar med punkt 8 a, EMCO:s huvudbudskap.

Precis som förra året har sysselsättningskommittén tagit fram en sammanfattande rapport som följer med årets upplaga av EPM, verktyget för bedömning av sysselsättningssituationen och riktmärken. Huvudbudskapen i denna rapport ska godkännas vid rådsmötet. De har en bred ansats och är formulerade på övergripande nivå för att fånga utvecklingen i hela EU.

Bland annat noteras att sysselsättningsgraden i EU för åldrarna 20–64 år har ökat och nu ligger på den högsta nivån någonsin. Det finns dock skillnader mellan medlemsstaterna, och fyra av dem redovisar sysselsättningsnivåer som ligger under de nivåer som rådde före krisen. Prognoserna indikerar att EU väntas komma väldigt nära men inte nå målet i Europa 2020-strategin om en sysselsättningsgrad på 75 procent.

Regeringen ser positivt på att befintliga analysramverk används för att följa utvecklingen mot Europa 2020-strategins mål. Budskapen är formulerade på en övergripande nivå som ger utrymme för varje medlemsstat att utforma sina egna reformer.

Med detta sagt föreslår regeringen att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom ett godkännande av EMCO:s huvudbudskap.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Då går vi in på 8 b.

Anf. 48 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Ordförande! Vi har då kommit till 8 b, dagordningspunkten som rör huvudbudskap från kommittén för socialt skydd, KST.

KST tar årligen fram en rapport om det sociala läget i medlemsstaterna och om aktuella reformer på det socialpolitiska området. Vid Epscorådets möte den 24 oktober väntas ministerrådet ställa sig bakom huvudbudskapen från denna rapport.

Huvudbudskapen fungerar som inspel till Europeiska kommissionen inför den årliga tillväxtöversikt som kommissionen presenterar varje höst. KST beskriver i sin årliga rapport det sociala läget i unionen, och bilden av läget baseras på tidigare överenskommet analysramverk, Social Protection Performance Monitor.

Huvudbudskapen har en bred ansats och är formulerade på en övergripande nivå för att fånga utvecklingen inom hela EU. Det konstateras att det finns en fortsatt positiv utveckling inom EU på det sociala området. Utvecklingstrender som noteras är bland annat att hushållens inkomster ökat och att risken för allvarlig materiell fattigdom och social exkludering minskat. Samtidigt noteras att antalet individer med låg ekonomisk standard i vissa medlemsstater ökat samt att det fortfarande finns stora skillnader mellan medlemsstaterna.

EU är fortfarande långt ifrån att nå Europa 2020-strategins mål om 20 miljoner färre personer i risk för fattigdom och social exkludering. Huvudbudskapen beskriver att reformer pågår i medlemsstaterna och att dessa behöver fortsätta samt att det finns områden där mer kan göras i medlemsstaterna.

Regeringen ser positivt på att befintliga analysramverk används för att följa utvecklingen mot Europa 2020-strategins mål. Budskapen är formulerade på en övergripande nivå som ger utrymme för varje medlemsstat att utforma sina egna reformer.

Med detta sagt föreslår regeringen att Sverige vid rådsmötet ställer sig bakom ett godkännande av KST:s huvudbudskap.

Anf. 49 LINDA LINDBERG (SD):

Tack för informationen!

Av rapporten framgår det att sysselsättningsnivån i EU har nått höga nivåer och att antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning minskade under 2017. Det är förstås väldigt positiva siffror. Men om man gör en inrikespolitisk reflektion är dock frågan varför trenden inte stämmer överens med hur det är i Sverige.

Tittar man på Eurostats statistik kring utvecklingen av fattigdom här i Sverige kan man notera att antalet människor som riskerar fattigdom här successivt stiger. Sverige har också sjunkit i förhållande till de andra EU-länderna när det gäller arbetslöshet. Sverige ligger nu på plats 22 av 28 när det gäller arbetslöshet, alltså långt ifrån regeringens löfte om EU:s lägsta arbetslöshet.

I rekommendationen riktas en rad rekommendationer till medlemsstaterna. Det handlar bland annat om vikten av att främja ekonomisk jämlikhet, förebygga fattigdom och tillgodose medborgarnas tillgång. Vi kan i och för sig konstatera att regeringen borde ta till sig av detta, men samtidigt vill vi ändå understryka att det är politiska områden som vi gärna ser att medlemsstaterna även i fortsättningen själva bestämmer om.

Anf. 50 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Arbetsmarknadspolitik är förstås oerhört central. Och det är centralt att alla länder jobbar med att förebygga fattigdom och att ge alla människor goda möjligheter och goda uppväxtvillkor. Det gäller inte minst barnen i våra länder. Detta är något av det viktigaste vi kan göra för att skapa ett gott samhälle. Det har förstås också Sverige ett ansvar att göra. Det är oerhört viktiga frågor.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 9, Övriga frågor, om det finns något att säga om dessa.

2019/20:8
18 oktober

Anf. 52 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):
Jag har inget att tillägga på den punkten.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:
Då tackar vi för informationen. Jag tackar för i dag och önskar trevlig helg.

Innehållsförteckning

§ 1 Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt

konsumentfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	1
Anf. 5 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	2
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	2
Anf. 7 LUDVIG ASPLING (SD).....	3
Anf. 8 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	3
Anf. 9 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	3
Anf. 10 Kanslirådet ANNA SCHÖLIN.....	3
Anf. 11 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	3
Anf. 12 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 13 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	4
Anf. 14 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	4
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 16 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	4
Anf. 17 LARS-ARNE STAXÅNG (M).....	5
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 19 LARS-ARNE STAXÅNG (M).....	6
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 21 CARINA STÅHL HERRSTEDT (SD).....	6
Anf. 22 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	6
Anf. 23 FREDRIK MALM (L).....	7
Anf. 24 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	7
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 26 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	8
Anf. 27 PÅL JONSON (M).....	8
Anf. 28 ANNIKA QARLSSON (C).....	8
Anf. 29 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	9
Anf. 30 LUDVIG ASPLING (SD).....	9
Anf. 31 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	9
Anf. 32 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	9
Anf. 33 Kanslirådet THOMAS GÖRANSSON.....	10
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 35 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	10
Anf. 36 DÉsirÉE PETHRUS (KD).....	11
Anf. 37 HELENA BOUVENG (M).....	11
Anf. 38 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	11
Anf. 39 Kanslirådet THOMAS JANSSON.....	11
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 41 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	12
Anf. 42 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	12
Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD).....	12
Anf. 44 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	13
Anf. 45 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 46 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP).....	13
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	13

Anf. 48 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	13	2019/20:8
Anf. 49 LINDA LINDBERG (SD)	14	18 oktober
Anf. 50 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	14	
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	14	
Anf. 52 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	15	
Anf. 53 ORDFÖRANDEN.....	15	